

УДК 343.326.000.343.9(292.4):341

Яків Маніович, адвокатManiovich Law Offices
Ibn Gvirol Str., 29, Tel-Aviv 64078, Israel

НЕПОСЛІДОВНІСТЬ ПОЛІТИКИ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ В ОКРЕМИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Політика деяких європейських країн стосовно тероризму є непослідовною: інколи вони борються не з тероризмом, а з тими силами, які протистоять тероризму. Прикладом такої непослідовності є фактичне сприяння албанським сепаратистам у косовському конфлікті з боку Німеччини і Франції та їх відмова брати участь у війні проти Іраку; спроби притягнути керівників Ізраїлю до відповідальності за злочини проти людства і відсутність таких спроб щодо керівників Палестинської автономії.

Ключові слова: політологія, боротьба з тероризмом, близькосхідний конфлікт, непослідовність політики.

Постановка проблеми та її актуальність. Конфлікт на Близькому сході становить значну небезпеку. Однак політика деяких європейських країн стосовно тероризму є непослідовною. Ця непослідовність є предметом дослідження цієї статті.

Зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Україна докладає зусилля для справедливого розв'язання близькосхідного конфлікту, направила до країн Близького сходу миротворчий контингент. Стаття написана в рамках державної науково-дослідницької теми "Внутрішньодержавна і міжнародна охорона особи й економіки засобами кримінально-правового спрямування", яка розробляється кафедрою кримінального права, кримінального процесу і криміналістики економіко-правового факультету Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблемі боротьби з тероризмом в кінці 90-років було присвячено роботи Ю. М. Антоняна, С. С. Босхолова, Н. Д. Литвінова, О. Ф. Долженкова, В. Н. Дрьоміна, В. П. Ємельянова, В. І. Замкового, М. З. Ільчикова [1-10] та низку публікацій в ізраїльській пресі. Особливо слід виділити роботи Л. А. Моджорян.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Багато дослідників висловлюють стурбованість з приводу арабо-ізраїльського конфлікту, але, на нашу думку, недостатньо уваги приділялося питанню чи послідовними в його вирішенні є країни, які намагаються проблеми владнати. Між тим, послідовність/ непослідовність політики врегулювання конфлікту збільшує/ зменшує стабільність в регіоні, підвищує/підриває репутацію відповідних держав в очах конфліктуєчого населення, і тим самим збільшує/унеможливує шанси на успіх такого владнання.

Мета статті (постановка завдання). Дослідити погляди на близькосхідний конфлікт для порівняння із традиційними поглядами на нього. Автор статті не захищає жодну позицію, залишаючи це на розсуд громадськості і політичних кіл.

Приводом для написання цієї статті стало рішення Верховного суду Бельгії щодо апеляції, поданої у зв'язку з розглядом справи в Брюссельському суді

“справи Шарона”. Цю справу порушено за позовом родичів палестинців, які загинули в Сарбі і Шатилі в 1982 р. Позов було пред’явлено прем’єр-міністру Ізраїлю Арієлю Шарону, який був міністром оборони під час Ліванської війни. Позивачі вважають, що він несе пряму відповідальність за розправу християнських фалангістів з палестинськими біженцями в таборах біженців поблизу Бейрута.

Адвокати ізраїльського прем’єр-міністра спробували піддати сумніву підсудність цієї справи бельгійським судам.

У цьому випадку бельгійський суд ставить питання про притягнення до відповідальності іноземного громадянина за дії, вчинені за межами Бельгії. Захист Шарона стверджує, що дії Шарона також не зачіпали бельгійських інтересів. У рішенні Верховного суду Бельгії підтверджується, що на території Бельгії можна розслідувати злочини, скоєні в будь-якій точці земної кулі, якщо від них постраждали громадяни Бельгії. А Шарона звинувачують в злочині проти людства, — отже, проти бельгійських громадян в тому числі. На території Бельгії мешкає велика кількість мусульман, серед яких були родичі загиблих палестинців. Щодо підсудності справи Шарона бельгійським судам Верховний суд Бельгії зазначив, що Шарона може бути допитано лише після того, як він піде з посади голови уряду.

Політичні діячі Ізраїлю не згодні з рішенням бельгійського Верховного суду. В пресі висловлюється припущення, що й після звільнення з посади прем’єр-міністра Аріель Шарон буде ігнорувати повістки до бельгійського суду. Шимон Перес заявив, що рішення Верховного суду Бельгії є “вкрай небезпечним прецедентом”, і “незрозуміло, чому Бельгія присвоїла собі право судити інші країни і виносити історичні вироки”. Міністр закордонних справ Ізраїлю Біньямін Нетаньяху відкликав з Бельгії посла Ізраїлю Ігуді Канера. Незважаючи на те, що Канер нещодавно приступив до виконання обов’язків посла і йому була призначена аудієнція у короля Бельгії для вручення вірчих грамот, він виконав вказівку МЗС і повернувся на батьківщину. Одразу ж після оголошення рішення Верховного суду Бельгії Нетаньяху запросив до себе посла Бельгії в Ізраїлі Вільфреда Гінеса. Голова ізраїльського МЗС заявив, що спроба піддати Арієля Шарона судовому переслідуванню у Бельгії — це не лише втручання в справу Ізраїлю, але й *легітимація терору*. Біньямін Нетаньяху зазначив, що рішення Верховного суду Бельгії негативно вплине на відносини між двома країнами.

Вільфред Гінес в інтерв’ю газеті “Едіот ахронот” запевнив, що бельгійський закон, який дозволяє притягати до відповідальності іноземних громадян, в жодному разі не спрямований проти Ізраїлю. За його словами, зараз суди Бельгії розглядають близько 30 таких справ. Він висловив сподівання, що Ізраїль і Бельгія зможуть подолати “тимчасову кризу”.

Дійсно, Шарон не є єдиним політичним діячем, якому загрожують різноманітні юридичні санкції у разі їх появи на території певних європейських країн. У Голландії створено трибунал для розгляду справ про військові злочини. Існує думка, що всі вищі керівники ЦАХАЛу, які керують антитерористичними операціями, можуть вважатися військовими злочинцями. В Данії вимагали екстрадиції ізраїльського посла Кармі Гілона за підозрою в застосуванні тортур до палестинців під час його роботи в ШАБАКу. Англія мала намір притягти до відповідальності Шауля Мофаза — за те, що він на посаді начальника Генерального штабу “нешадно боровся з терористичними структурами Палестинської автономії”. Шимон Перес також може бути притягнений до відповідальності за англійським правом — за тих підстав, що в період, коли він був прем’єр-міністром Ізраїлю, проводилася операція проти терористичного угруповання “Хізбалла” і Лівані, в ході якої загинило “декілька” мирних жителів села Кафр-Канна.

Як ми бачимо, кожна сторона захищає свою правду і не є об’єктивною.

Ізраїль виправдовує загибель кількох мирних жителів метою боротьби з тероризмом; вважає, що європейські демократи не бачать, що йде глобальна війна ісламського терору проти західної цивілізації.

Очевидна також непослідовність політики європейських країн: під час громадянської війни в Конго (колишній колонії Бельгії) загинуло багато людей, в тому числі громадян Бельгії. Хоча до цих вбивств були причетні й бельгійці, їх не було притягнуто до відповідальності. Не висувається звинувачень проти ліванських фалангістів, винних у масових вбивствах мирних ліванців в Сербії в Шатілі, проти палестинських командирів, винних у вбивствах арабів-християн в Сербії в Шатілі. Країни НАТО захищали албанських мусульман від сербів, бомбили житлові масиви, заводи, мости в Югославії як нібито військові об'єкти. Навпаки, зачистки в пошуках терористів, які здійснювала ізраїльська армія в Дженіні (не використовуючи навіть вертольотів, обережно перевіряючи кожний будинок і втрачаючи своїх солдат) західні правозахисники називали "різнею". Бельгія вважає Шарона військовим злочинцем, але відмовляється підтримати військову операцію проти Саддама Хусейна, який застосовував газ проти своїх курдських підданих, захопив Кувейт і без будь-якої причини обстрілював ракетами Ізраїль. Німеччина і Франція вважають негуманним оголошення війни Іраку, але вони брали участь в операції НАТО в Югославії. Якщо ж звернутися до історії, то можна згадати, що окуповані гітлерівськими військами Голландія і Бельгія делегували своїх громадян в частини СС, а Франція допомагала нацистам депортувати в концтабори своїх євреїв.

З урахуванням цього планується (у відповідь на порушення справи проти Арієля Шарона) висунути звинувачення проти Ясіра Арафата від імені громадян Бельгії — родичів ізраїльтян, які постраждали від палестинських бойовиків. В Ізраїлі розглядаються й інші варіанти реакції на рішення Верховного суду Бельгії.

Висновки. Як ми бачимо, існують діаметрально протилежні погляди на розв'язання близькосхідного конфлікту. Немає єдності навіть в європейських країнах: Бельгія розглядає окремих мусульман, загиблих під час антитерористичних операцій, як потерпілих, а осіб, винних у їх загибелі — як винних у вчиненні злочинів проти людства. Це ще раз підтверджує давньоримську тезу свідчить, що треба заслуховувати обидві сторони конфлікту, "auditur est et altera pars".

Перспективи подальших розвідок. Ми сподіваємося, що матеріали цієї статті будуть корисними для розв'язання близькосхідного конфлікту та для дослідження механізмів і правової характеристики подібних конфліктів.

Література

1. Антонян Ю. М. *Терроризм. Криминологическое и уголовно-правовое исследование.* — М.: Щит-М., 1998. — 315 с.
2. Босхолов С. С., Литвинов Н. Д. *Проблемы нормативного регулирования борьбы с терроризмом в современной России //Материалы научно-практической. конференции "Актуальные проблемы борьбы с организованной преступностью".* — Калининград, 1997. — С. 13 -19.
3. Долженков О. Ф. *Особливості інфраструктури етнічних злочинних угруповань азійського походження //Вісник Одеського інституту внутрішніх справ.* — 1999. — №3. — С. 40-43.
4. Дремін В. Н. *Террористическая деятельность организованных групп. // Весы Фемиды.* — 1998. — № 2. — С. 11-12.
5. Емельянов В. П. *Терроризм как явление и как состав преступления.* Харьков: Право, 1999.
6. Замковой В. И., Ильчиков М. З. *Терроризм — глобальная проблема современности.* — М.: Институт международного права и экономики, 1996.

7. Змеевский А., Тарабрин В. *Терроризм. Нужды, скоординированные усилиями мирового сообщества.* // *Международная жизнь.* — 1996. — № 4. — С. 14
8. Киреев М. П. *Криминологические и социально-психологические причины терроризма на воздушном транспорте* // *Материалы научно-практической конференции “Актуальные проблемы борьбы с организованной преступностью”.* — Калининград, 1997. — С 76.
9. Колосов Ю. М. *Ответственность в международном праве.* — М.: Юрид. лит, 1975.
10. Моджорян Л. А. *Терроризм: правда и вымысел.* 2-е изд. М.: Юрид. лит. 1996.

Яков Маниович, адвокат

Maniovich Law Offices
Ibn Gvirol Str., 29, Tel-Aviv 64078, Israel

РЕЗЮМЕ

Политика некоторых европейских стран по борьбе с терроризмом непоследовательна. Одни и те же действия со стороны незаконных военизированных формирований одной страны характеризуются как терроризм, а действия таких же формирований иных стран — как освободительное движение. Нельзя забывать, что никакой конфликт национальных интересов не может оправдать гибели людей. Терроризм недопустим ни в каких проявлениях. Какими бы ни были интересы конфликтующих сторон — они не будут удовлетворены в ходе войны. В ходе войны народы будут лишь терять своих сыновей, а выиграют только поставщики военной техники.

Ключевые слова: политология, борьба с терроризмом, ближневосточный конфликт, непоследовательность политики